

Les migracions invisibles

Ds, 2/11/2019 per Catalunya Religió

([Anna Sangrà - Justícia i Pau](#)) A la dècada dels 2000 començàvem a parlar del concepte “canvi climàtic”, als 2010 era el torn dels gasos d’efecte hivernacle i els efectes que tindrien en la biosfera: la conservació de les espècies, la qualitat de l’aire, l’augment de la temperatura... Arribades al tombant d’una nova dècada hem aconseguit el consens científic i social que el canvi climàtic és una realitat. I ara, què fem? “Actueu com si la nostra llar estigués en flames”, deia la **Greta Thunberg** a la reunió anual de Davos d’enguany.

Certament, la situació és crítica per al planeta i la vida que l’habita. Una petita part de les qui hi vivim, les persones, ens estem desplaçant més que mai —almenys en part— a causa del canvi climàtic. Al món, segons l’[Internal Displacement Monitoring Centre](#) (IDMC), durant només l’any 2018 es van produir 28 milions de nous desplaçaments interns. D’entre aquests, un sorprenent 60% dels mateixos estaven associats a desastres naturals i un 39% relacionats amb conflictes i violència.

En aquesta situació s’hi troben milions de persones arreu i tot i que som incapaces de saber exactament quantes, generalment les anomenem migrants climàtiques. Es tracta de persones o grups de persones que pateixen un canvi en el medi ambient, el qual afecta negativament la seva vida o condicions de vida, i es veuen obligades o decideixen abandonar els seus llocs de residència habituals, sigui temporalment o permanentment, dins del seu país o cap a l’estranger. Són persones afectades per les tempestes tropicals, les sequeres, l’augment del nivell del mar o els incendis recurrents, entre tants altres fenòmens.

En general, hi ha tres processos principals a través del qual els impactes del canvi climàtic poden tenir un impacte en la decisió de migrar de les persones afectades: l’augment de les experiències de risc de perill ambiental i esdeveniments socioecològics associats; els canvis a través del temps tant pel que fa a la disponibilitat de recursos com a l’ús eficaç dels recursos naturals i la percepció de

risc d'impactes derivats del canvi climàtic, amb independència de les experiències reals.

A més d'això, els canvis ambientals poden fins i tot empitjorar la situació de les persones que ja estaven en una situació vulnerable i que tenen opcions molt limitades o inexistent per migrar. De vegades fins i tot l'acte de migrar augmenta la seva vulnerabilitat. Per exemple, a les petites illes-estats en desenvolupament (SIDS), les persones en zones propenses a les inundacions, o prop de les costes exposades, ja són pobres i incapaces de respondre a la selecció de la migració, ja que està limitada a aquells amb els recursos econòmics mínims necessaris. Així doncs, una comunitat serà vulnerable en funció de dues variables, com d'exposada està al fenomen i la capacitat d'adaptació que presenti.

Amb tot, resulta obvi que tot i que coneixem que són un fet les migracions en les quals el canvi climàtic és clau, resulten molt difícils de visibilitzar. En conseqüència, els fluxos migratoris ambientals són difícils de comptabilitzar en l'actualitat i predir en el futur, ja que hi ha un gran nombre de factors que intervenen en la decisió de migrar d'una persona. Al factor climàtic s'hi sumen factors polítics, socials, econòmics, etc. Així doncs, resulta molt complicat sinó impossible trobar un migrant purament climàtic i aquest fet contribueix a la seva invisibilitat davant la majoria de persones i mitjans de comunicació.

Pel que fa a la solució, la trobem a dos nivells. D'una banda, resulta primordial prevenir. Torno a la Greta Thunberg perquè l'objectiu principal de la nostra generació és invertir en prevenció, hem de lluitar per tal de no agreujar encara més el canvi climàtic. Ara mateix, les migracions climàtiques encara no són totalment forçoses. Com deia, en les decisions s'hi barregen motivacions econòmiques, polítiques... resulta molt complicat determinar el pes de les condicions climàtiques en la decisió de les persones que migren.

D'altra banda, hem de treballar per donar espais de discussió a les nacions i pobles més afectats. Hem de donar-los suport a través de canals de migració regulars perquè aquelles que no tinguin alternativa migrin amb dignitat. I també ens cal aprendre de les seves estratègies d'adaptació, desenvolupades progressivament durant anys, com en algunes petites illes del Pacífic, a poc a poc engolides pel mar però resilient i organitzades.

A Catalunya, en una magnitud molt més reduïda també patim els efectes del canvi climàtic sobre les persones. Penseu en l'augment del nivell del mar a la costa catalana, que produeix erosió, la qual acaba per salinitzar els aqüífers i en darrer terme sentència a mort molts dels cultius actuals. O recordem el delta de l'Ebre, el qual retrocedeix cada any més i més a causa dels embassaments però també de l'augment del nivell del mar.

Anna Sangrà és responsable de l'àrea de migracions Justícia i Pau Barcelona